

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Економічний факультет

Кафедра підприємництва, торгівлі та прикладної економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ПІДПРИЄМНИЦТВІ ТА
ТОРГІВЛІ**

Каталог 3 вибірових дисциплін

Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля
ОПП Підприємництво та торгівля

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 5 від 4 грудня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2025-2026 н.р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Соціальна відповідальність у підприємстві та торгівлі
Викладач (-і)	Пилипів Надія Іванівна, професор, доктор економічних наук, завідувач кафедри підприємництва, торгівлі і прикладної економіки
Контактний телефон викладача	+380673444155
Е-mail викладача	nadiya.pylypiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на сайті кафедри https://kptpe.pnu.edu.ua/hrafik-provedennia-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Соціальна відповідальність у підприємстві та торгівлі – вивчає вплив бізнесу на суспільство та навколишнє середовище, усвідомлення важливості соціальних, екологічних та етичних аспектів управління бізнесом.</p> <p>Предмет дисципліни «Соціальна відповідальність у підприємстві та торгівлі» – вивчення різних аспектів соціальної відповідальності, таких як етика в бізнесі, стосунки зі співробітниками, стосунки з клієнтами та споживачами, відносини з громадськістю, вплив на довкілля тощо.</p> <p>Об’єкт дослідження «Соціальна відповідальність у підприємстві та торгівлі бізнесу» – стратегія, політика та практика у сфері соціальної відповідальності. Також можуть досліджуватися різні моделі корпоративної соціальної відповідальності, їх ефективність та вплив на розвиток суспільства..</p> <p>Пререквізити: Економіка природокористування та охорона довкілля, Безпека життєдіяльності та основи охорони праці. Бізнес-комунікації у підприємстві</p> <p>Постреквізити: Управління якістю товарів і послуг.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета– є формування у студентів системи знань про те, що ефективне управління враховує не лише фінансові показники, а й соціальні та екологічні аспекти діяльності підприємства у сфері підприємництва та торгівлі що діяльність підприємства може впливати на різні соціальні групи, середовище, культурні цінності та загальний стан суспільства.</p> <p>Результати навчання:</p> <p>студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сутність поняття соціальної відповідальності та її ролі у забезпеченні сталого розвитку суспільства; - про організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю; - методи і інструмент моніторингу корпоративної соціальної відповідальності. - знання про формування відносин роботодавців з працівниками на основі соціальної відповідальності; - соціальне партнерство як інструменту формування соціальної відповідальності; - формування відносин бізнесу з зовнішніми підприємствами на основі соціальної відповідальності; - екологічну компоненту соціальної відповідальності; - тенденції та виклики у розвитку соціальної відповідальності в Україні; 	

студент повинен вміти:

- аналізувати і оцінювати різні аспекти корпоративної соціальної відповідальності;
 -впроваджувати інструменти управління соціальною відповідальністю на підприємствах;
 -взаємодіяти з різними зацікавленими сторонами для спільного досягнення соціально відповідальних цілей;
 -розробляти та реалізувати стратегії з урахуванням соціальної відповідальності.

Після вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти такими **комунікаціями**: - працювати у команді та ефективно спілкуватися з колегами та партнерами.

Вивчаючи навчальну дисципліну студент набуває **автономності і відповідальності**, що проявляється у такому:

- готовність до аналізу і прийняття рішень в складних ситуаціях, пов'язаних із соціальною відповідальністю;
 -навички лідерства для спрямування підприємства на шлях сталого розвитку;
 - здатність до критичного мислення і проблемного аналізу;
 - відчуття відповідальності за впровадження соціальних ініціатив у практичну діяльність підприємств у сфері підприємництва та торгівлі;
 - дотримання етичних та соціальних норм у веденні бізнесу.

4. Програмні компетентності та результати навчання**5. Організація навчання**

Обсяг навчальної дисципліни 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
семінарські заняття	14
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	076 Підприємництво та торгівля	1	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	Семі- нарські	Самостій на робота	лекції	Семі- нарські	самостійн а робота
Тема 1.Основи розвитку соціальної відповідальності у підприємстві та торгівлі 1.1.Суть поняття соціальна відповідальність. 1.2. Роль соціальної відповідальності у стійкому розвитку суспільства	2	2	10	1		15
Тема 2 .Управління корпоративною соціальною відповідальністю у підприємстві та торгівлі	4	4	10	2	2	15

2.1. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю 2.2. Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності						
Тема 3.Взаємовідносини у сфері праці у підприємстві та торгівлі 3.1. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності 3.2. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності	4	4	10	2	2	15
Тема 4.Взаємодія бізнесу із зовнішніми підприємствами на засадах соціальної відповідальності у підприємстві та торгівлі 4.1. Формування відносин бізнесу із зовнішніми підприємствами на засадах соціальної відповідальності 4.2. Екологічна компонента соціальної відповідальності	4	2	10	1		15
Тема 5.Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності у підприємстві та торгівлі в Україні 5.1. Тенденції та виклики у розвитку соціальної відповідальності у підприємстві та торгівлі в Україні 5.2. Стратегічні напрями розвитку та рекомендації для покращення практики соціальної відповідальності	2	2	10	6	4	15
Індивідуальне завдання			10			10
Усього годин	16	14	60	6	4	80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни

100 бальна
 Поточний контроль 0-60 балів;
 Самостійна робота 0-20 балів;
 Індивідуальне завдання 0-20 балів;
 Залік 0-100 балів.

Поточне тестування та самостійна робота			Сума балів з навчальної дисципліни
Модуль 1	Модуль 2		
Поточний контроль	Самостійна робота	Індивідуальне завдання	
Усне опитування, презентація	Тестування (КРС)	Тести	100
60 балів	20 балів	20 балів	
100 балів			100

Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та ECTS за такою схемою

Шкала оцінювання для екзамену			
університетська	національна		шкала ECTS (ЄКТС)
90 – 100	5	відмінно	A
80-89	4	добре	B
70-79			C
60-69	3	задовільно	D
50-59			E
26-49	2	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
1-25		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Вимоги до письмової роботи

Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального завдання – (ІЗ) у межах кожної теми - тестування проводиться у системі дистанційного навчання – результат відображається у відсотках, максимум 100%. Максимальна оцінка за ІЗ становить 20 балів.

Семінарські заняття

Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час семінарських занять (або тестування в системі дистанційного навчання) сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих).

Поточні відповіді по окремих темах можуть проводитись у вигляді презентації за допомогою інструментів Power Point, Prezi, Canva чи ін. (захист відбувається на практичному занятті, презентація надсилається викладачу на електронну пошту).

Середній бал за поточний контроль переводиться у 60 бальну шкалу.

Оцінка	Умови отримання оцінки
5 «відмінно»	- повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами;

		<ul style="list-style-type: none"> - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається.
	4 «добре»	<ul style="list-style-type: none"> - студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.
	3 «задовільно»	<ul style="list-style-type: none"> - студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; - відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; - не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається; - допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; - студент виявляє незнання більшої частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце замінки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; - викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.
	2 «незадовільно»	<ul style="list-style-type: none"> - студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; - виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього - повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.
Самостійна робота	<p>Студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю за самостійною роботою (КСР) проходить тестування в системі дистанційного навчання (40 тестових питань, три спроби – кращий результат). Результат відображається у відсотках, максимум 100%, при виставленні в журнал множиться на коефіцієнт 0,2.</p> <p>Максимальна оцінка за тестування становить 20 балів.</p>	
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студент повинен набрати не менше 50 балів у сумі за такі види робіт:</p> <p>Поточний контроль (максимум 60 балів).</p> <p>Самостійна робота (максимум 20 балів).</p> <p>Індивідуальне завдання (максимум 20 балів).</p> <p>Якщо студент набрав менше 50 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу</p>	

	декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою підприємництва, торгівлі та прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.
Підсумковий контроль	<p>Повторне складання заліків допускається не більше двох разів з кожної дисципліни:</p> <p>один раз викладачеві (талон №2) усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (талон №3) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів.</p> <p>Здобувача вищої освіти, який не ліквідував академічну заборгованість у встановлені терміни без поважної причини, відраховують з університету за академічну неуспішність або за його згодою направляють на повторне вивчення навчальної дисципліни (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів).</p> <p>В умовах карантину чи військового стану ідентифікація здобувача вищої освіти відбувається з використанням програми ZOOM.</p>
7. Політика навчальної дисципліни	
<p>Письмові роботи. Виконання індивідуального завдання “Тенденції розвитку малого та середнього бізнесу в зарубіжних країнах” оформляють у вигляді презентації за допомогою інструментів Power Point, Prezi, Canva чи ін.</p> <p>Академічна доброчесність. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення в університеті https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов’язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а нб округляється.</p> <p>Неформальна освіта. Результати неформальної освіти можуть зараховуватись відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf</p> <p>Використання штучного інтелекту (ШІ) дозволяється як допоміжного інструменту.</p> <p>Додаткові бали +10 балів за участь у конференції: виступ або тези; до 10 балів за сертифікат неформальної освіти.</p>	
8. Рекомендована література	
Нормативно-правові документи	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Господарський кодекс України від 16.01.2003, № 436-IV із змінами та доповненнями. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15 (дата звернення: 19.08. 2023). 2. Цивільний кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV із змінами та доповненнями. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15 (дата звернення: 19.08. 2023). 3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30 вер. 2019 р. №722/2019. URL: https://cutt.ly/2uod8sa (дата звернення: 19.08. 2023). 4. Глобальний договір ООН (UN Global Compact, 2000). URL: www.globalcompact.org.ua. 5. Міжнародна організація праці: Конвенції та рекомендації, ухвалені міжнародною організацією праці. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/normativeinstrument/wcms_631067.pdf 6. Європейська соціальна хартія URL: http://www.oecd.org/department. 7. Положення «Про Національну тристоронню соціально-економічну раду» . №1871. 	

URL: <http://www.rada.gov.ua>.

8. Глобальна ініціатива щодо звітності. Global Reporting Initiative. URL: <https://www.globalreporting.org/Pages/default.aspx>

9. Зелена книга ЄС «Популяризація європейських засад корпоративної соціальної відповідальності». URL: http://www.eurofound.europa.eu/emcc/content/source/eu02002s.htm?p1=topic&p2=Corporae_Social_Responsibility

10. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/66-2020-%D1%80#Text>

Навчально-методичні матеріали

8. Гусева О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. Київ. Державний університет телекомунікацій, 2020. 222 с.

9. Сіренко Н.М., Лункіна Т.І., Бурковська А.В. Соціальна відповідальність : навч. посіб. / . Миколаїв : МНАУ, 2021. 216 с.

10. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства . Ф. Котлер, Н. Лі ; Пер. з англ. С. Яринич. К. : Стандарт, 2015. 302 с.

11. Золотарьова О.В., Лебедева В.К. Соціальна відповідальність: Конспект лекцій. Дніпро: НМетАУ, 2018. 175 с.

12. Лазоренко О., Колишко Р. та ін. Посібник із КСВ. «Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності». К.: Видавництво «Енергія», 2018. 96с.

13. Саприкіна М. А., Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: посібник . За наук. ред. д.е.н., проф. засл. діяч. науки і техніки О.С. Редькіна . К.: Вид-во «Фабований лист», 2018. 480с.

14. Колот А.М., Грішнова О.А. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія . за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. К.: КНЕУ, 2016. 501с.

15. Краплич Р. Корпоративна соціальна відповідальність українського бізнесу: Досвід Фондації Острозьких : Посібник для бізнесу та неприбуткових організацій . Фондація ім. князів-благодійників Острозьких. Рівне, 2015. 74 с..

Наукові публікації

16. Pylypiv N. Balanced scorecard for implementing united territorial communities' social responsibility/ N. Pylypiv, I. Piatnychuk, O. Halachenko, Y. Maksymiv, N. Popadynets //Problems and Perspectives in Management Volume 18, 2020, Issue №2, pp. 128-139. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.18\(2\).2020.12](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.18(2).2020.12) (SCOPUS, Q 3).

17. Н.І.Пилипів. Концептуальний підхід до побудови обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності підприємства через призму системи ділового партнерства / Н. І. Пилипів, Ю. В. Максимів, І. Д. П'ятничук. / Збірник «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики», № 4 (27) 2018 (Web of science, <http://fkd.org.ua/article/view/154374>)

18. Пилипів Н. І. Система управління сільськогосподарським підприємством / Н. І. Пилипів., І. Д. Амброзяк // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". - 2020. - №7(39). –С.59-63.

19. Пилипів Н. І. Аналітичне забезпечення стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства / Н. І. Пилипів., І. Д. Амброзяк // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука".

Серія: "Економічні науки". - 2020. - №9. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-9-6300>

20. Пилипів Н.І. Стратегічні орієнтири розвитку біоенергетичного потенціалу сільськогосподарських підприємств під час переходу до циркулярної економіки / І. Б. Яців, М. Г. Ступень, Н. І. Пилипів, Д. І. Шеленко // *Регіональна економіка* 2019, №4(94). С. 144–151.

21. Pavlov, K., Pavlova, O., Kotsko, T., Shabala, O., Pylypiv N. Functioning efficiency of the electricity market of the western region of Ukraine | *Efektywnosc funkcjonowania rynku energii elektrycznej zachodniego regionu Ukrainy. Polityka Energetyczna*, 2023, 26(2) p.p. 47-64.

22. Пилипів Н.І. Необхідність побудови обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності бізнесу. Актуальні проблеми обліково-аналітичного забезпечення в умовах переходу до Індустрії 4.0 : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26-27 березня 2020 року. Рівне. НУВГП, 2020. С. 151-154.

Викладач,

завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки, д.е.н., проф.

Пилипів Н.І.